Azért nevezzük meg e' ket lapot, mert legujabb számaik (sept. 9ről) e' tekintetben egyiránt vetkeznek. A' Debats, mivel *Janin* nem maradhatott Olaszországban, hol öt *Dante'* árnyeka áldáze, *Guerault* urat küldötte Mailandba, ki már ahol is be tudósitast a' Csaszar' bemeneteröl. Termeszetesen e' tudósitas a' parisi izlesre van számitva, 's emellfogva el nem lehet a' nemet joszivüsegre 's lombardi engedelmessegre interett vagdalósok nelkül. Gueroult uti kenyeres uralt, hogy ne is kepezljek, mintha a' mailandiak a' Csaszar' bemenetekor komor arczot mutattak volna; ő almelkodasra nagy tapasztalta, hogy összeesküvesekre epen nem volt kedvök, 's politicai alaszkonysaguk' okát igenigen öszinten a' kenyelmes elethen és derek igazgatasban találja fel. A' vallomas megerdemli, hogy fentartassek az eles tanasi szemelünek sajat szavaiban: „Que voulez-vous? — ily szól — Ce pays est riche, immensement riche, parfaitement administré; il engraisse dans le sommeil de l'intelligence; c'est un etat d'assoupissement assez heureux." Szabadon forditva: „A' mailandinak nem volna esze, ha feldöbbenve forditva: „A' mailandinak sem lát szükseget; bövelben van minlázadna; semmiben sem lát szükseget; bövelben van minden, mit csak szive kivan, 's alig veszi eszre, hogy kormányoztatik." A' Constitutionnel valamivel szelesebb és komolyabb arczczal, de különben hasonló értelemben tudósittatik levelezője által azon szomoru körülmenyről, hogy a' neptömegek Lombardiaban tolakodnak, Ferdinand Csaszart eltetni, 's a' fiatal patriciusok buzognak, a' monarcha' diadalmenetet diszesiteni. De mégis arra kéretik ez alkalommal a' Constitutionnel, hogy azért ne vádolja a' derek olaszokat: csak legyen bekefüressel a' koronázas' elmultág, akkor a' pompayal a' lelkesedés is meg fog szünni. A' legközelebbi tudósitas azonban hihetőleg jelentendi nehany oldalvonassal, hogy a' sept. 6ki amnestianeta, fajdalom, a' lelkesedesnek a' Constitutionnelre nezve kedvetlen tartosságot biztositott."

A' német *Courier* ezt mondja a' Mailandban kiboczásitott amnestiaról: „Tisztelet a' Csaszárnak, ki külső diesőltese' napjat olly felsegesen használta, tisztelet a' Nemesnek, ki a' vaskoronat a' szelidseg' és kegy' jeleve tette! A' statusokosseg' semmi tette, a' fenynek és hatalomnak semmi külső pompaja, a' világ' legfejedelmibb bükezüsege sem lettek volna kepesek annyi szivet Ferdinand Csaszárnak megnyerni mint a' kegyelem, melly szabadon és gazdagon erede fejdelmi sziveből, 's öt az utovilág előtt is, melly szigorun itel, naggyá és kedvessé teendi. — Van e erösebb mód, az ellenseget megszégyeniteni, sőt semmive tenni, eszelős abrándozókat, sőt magokat a' nepcsabitókat is lealázni, mint ha a' trón' felsege magát a' legnemesebb erény' fényében mutatja?"

Schweiz.

Constanz, sept. 5. *Bonaparte Lajos* herczeg egy csodálatos lépest tett, mellyet annyival inkabb meg fog bánni, mivel az egszen siker nelkül maradt. *Miklós* csaszárnak *déli Nemetorszagban tartózkodasakor* a' nevezett herczeg azon szerencseert esedezett, hogy neki bemutattatnék, sőt késöbben kijelenté, miszerint az orosz hadseregbe ohajtana lepni. A' csaszár mindkettőt megtagadta. Tudva van, hogy a' becsi, carlsruhei, berlini 's münchenii udvarok (es a' sz.-petervári is, mint *Kopp* elnöknek szövetseggyülesbeni közlemenyiből kitetszik) a' szövetségi főhelynek kinyilatkoztattak, mikép teljesen megegyeznek azon lépésekben, mellyek Franczia ország által Lajos herczeg' kiüzesere tetettek. *(Journ. des Débats.)*

A' bázeli hirlap ezt irja: „Sept. 5kán szomszédságunkban a' badeni határszelen egy francia káplárt tartóztattak fel, ki gyorskocsin akart innen Arenenberghe utazni. Lyonból jött, és nem volt utlevele, de számos tudósitást vala viendő Bonaparte Napoleon Lajoshoz. Ládajaban nem találtatott egyeb egy formaruhanál. A' káplár visszahozatott ide rendőrök által. Másnap a' francia gyorskocsival innen elutazott, de St.-Louisban elfogatván, Altkirchbe vitetek."

A' bázeli hirlap most emlitett jelentését késöbben ugy módositá, hogy ama' francia katona teljesseggel nem vala tudósitasokat viendő Napoleon Lajosnak, hanem sajat vallomása szerint Lyonból szökött el, 's tettet meghánván, vissza akart menni ezredéhez. Bázelben azt mondá, hogy Arenenberghen akar menedéket keresni; és igy e' körülmeny ada okot a' tudósitások felöli hirre, mellyek csupán szeretője' leveleiből állottak!

Olaszország.

Ő felsége a' két Szicziliai királynéja sept. 1jén avatasi ünnepelyet tartá csecsemőjével, ki a' legyirángzóbb egeszsegben van, a' capo-di-monte udvari kápolnában. — Következő nap ő felségők a' király és királyné, a' kir. herczegek', számos nagyok' 's nagy sokasag' kiséretében a' fötemplomba mentek a' Te-Deumot, mellyet ő em. a' cardinal-ersek tartott, meghallgatni. — A' munkálatok a' Napolytól Nocera és Castellamare felé vivő vaspályán elkezdvek, 's Nápolytól Torre del Grecoig már tetemesen előhaladtak.

Amerika.

Uj-York, aug. 20. A' *National Intelligencer* szerint *Martinez*, mint mexicoi nagykövet, Washingtonba megérkezett, 's ennélfogva a' ket szomszéd köztársasag között meg fenforgó egyenetlenségek' barátsagos elintezeset remenylik. — Több hirlap arra figyelmeztet, miszerint most, midőn az atlandi tengeren tuli gőzhajózás' feladasa megoldatott, elkerülhetlenül szükségessze lett, az egyesült statusok' tengereszetet reszenkint hadi gőzhajókra változtatni. Csakugyan küldött is a' tengeri ügyek' ministeriuma egy fürangu 's jeles ismeretekkel biró tisztet Europaba, hogy az ottani hadi gőzhajók' rendezését pontosan tanulja meg.

Buenos-Ayresből junius' 19keről jelentik, hogy sót a' zárvonal meg mindfolyvást tartott, 's hogy ennek megszüntetesere egyhamarjaban keves kilátasok van, minthogy a' kormány nem latszek hajlandónak a' francia követeléseknek eleget tenni. Minden munka 's foglalatossag elakadt, 's a' francia admiraltol az idegen hajóknak arnik' beszedesere engedett hataridő eltelt. *Lopez*, Santa-Fe tartomany' kormányzója, junius' 13ken meghalt, 's helyébe *Cullen* lepett. Minthogy Cullen *Buenos Ayres*' elnökének, politicajat roszalá, hittek, hogy ő a' belső tartomanyokkal szövetsegre akarna lepni, 's vagy Rosast kenyszeriteni alkudozasra Franczia-orszaggal, vagy azt javasolni a' franczaknak, hogy egyenesen ő vele, mint Santa-Fe' kormányzójával alkudozzanak.

Antillai legujabb tudósitasok szerint a' negerek' tanalási rendszere minden szigeteken előröltetett az ottani törvényhatóságok által, egyedül Trinidadot kiveve. A' fekletek és fejérek közti hangulat egeszben megnyugtatónak mondható; azonban Jamaica szigetén a' közelgő szabadsag hirere nehany ültetvényről nagy szamu neger elszaladt, magat kóborló eletre adandó.

Elegy.

Hága, sept. 10. *Frédrik* németalföldi kir. herczeg és néje, nemkülönben *Albrecht* porosz kir. herczeg' tisztelete, tegnap utazak el innen Berlinbe. — Most már itt mindennap várják a' londoni conferentiának uj megnyitasait.

Tamanból julius' 29éről szóló tudósitás szerint az oroszok, miután Tuab' partjait megszallottak 's egy erősseget épitettek, hadseregők' egy reszet ott visszahagyak 's tovább délfelé uj kiszallast próbáltak. Rövid talalkozas után azon környék' lakosival ujonan egy hely kerestetett ki egy erősseg' épitesere. E' szerint a' eserkesz földnek nagyon kis resze ment az oroszok' elfoglalásától, 's a' jövő nyár eleg alkalmat nyujt az egész föld' elfoglalására. Miután igy az idei hadszallitasnak czelja a' fenterintett módon eleretet, az egesz hajóhad visszaköltözött, Taman felszigeten ismet partra szallandó. A' Kaukazason innen es tuli tartomanyok' főparancsnoka, *Golovni* generalhadnagy a' hadszállitás utolsó reszenél jelen volt 's most már Tiflisbe visszamegy: *Rajeffsky* generalőrnagy Stauropliban veendi téli szállasit. Az uj főparancsnok csaszárja' választására érdemesnek mutatja magát.

Magyar hirlapok' heti szemléje.

Sept. 10 — 16.

Az *Athenaeum*ban *Pulszky* Ferencz folytatja „Eszmélet Magyarország' történetének philosophiájahoz", 's a' masodik időszak (Sz. Istvántól Kalmánig) feletti elmelkedése' resultatumaul ezt adja: „Igy látjuk, hogy a' magyar történetek' ezen szakaban a' magyar mindig haladott 's országa virágzott, midőn nemzetiség volt vezércsillaga, nemzetiség, melly a' kor' kivánnatait megértí 's velök összeolvad, mint ezen időszakban a' keresztyénséggel 'stb." Ezen eszme, mint eszme, melly t. i. *minden* időre szól és igaz, ellen legkisebb kifogásunk sincsen, hanem *ezen* időszakot illetőleg, ugy látszik nekünk, hogy az, mint következmeny, a' praemissak által elegendőképp igazolva nincs. Olly elmék, mellyek, mint a' szerzőe, az ideák' és abstractiok' kezeléschen olly csodálatra méltó volubilitassal birnak, ítéletünk szerint nem lehetnek eléggé vigyázók 's tartózkodók a' következtetésben 's eredmenylehuzásban; melly eszrevételt a' szemleiró ezen pontot most teszi először, hanem tette akkor, midőn *Kant*nak „Religion innerhalb der Gränzen der reinen Vernunft" czimü munkajában az önkényes következtetésnek, másképen: principii petitionak, olly igen feltünő es gyakor példáin megütközött. — Utóbb (a' 22dik számban) „Elszórt gondolatokat" (a' szó' legszorosabb értelmében) olvasunk egy *Kly Nelli* nevü némbereselől, melly czikkely' felvétele a' redactio' részéről kétségkivül csak egy kis captatio benevolentiae akart lenni a' magyar iró és olvasó nőnemre nézve — 's mint illyen hadd menjen! A' játékszini krónika e' számokban 25. és *** uraktol származott, 's a' redactio' legujabb szellemében, azaz mind a' szineszek mind az igazgatóság iránt a' leghidegebb és szárazabb kimeletlenseggel, van irva.

A' *Függelmezőben* legelől is a' m. academia által, legközelebbi nagy-gyülesében, választott uj tagok' névsorat vesszük, nem kevés örömmel tapasztalva, mikép igyekezik dr. *Schedel* Ferencz mindeneknek *tudomanyos erdemeit* előre tolni 's pontosan elószámlálni; mi azonban egyket tagnál még mindig igen sulytalanul esett ki. — De hagyjuk ezt. Megjegyzest érdemel *Czuczor* Gergelynek azon nemes szerenysege, melly szerint magát a' *historini* osztályból a' philologiaiba tétette át videki rendes tagül, jöllehet ő is irt, vagyis inkább *kört* egykor egy történettudomanyi munkat (Hunyady János' élete), melly *annak idejében* elegendő volt őt a' historiai osztályba megválasztatni. Szinte itt és szinte örömmel értjük, hogy a' kunsági dr. *Balogh* József a' „Szikes földekről" irt pályaertekezesevel, ket más vetelkedő felett, a' 100 arany jutalmat elnyerte. Nem tudjuk ugyan még, ki fog e ezen értekezés nyomtattatni, de annyit minden esetre tanulhat ebből B. ur, hogy a' *természettudomanyi topographia* talán egy azon mezők közül, mellyeken ő a' hazara nézve ezentul is közhasználag munkalkodhatik, en legalább alig hiszem, hogy ha ő az academiának a' „Halaszasról", a' „Nevetésről" 's „Válasz Csató Pál urnak" czimü értekezeseit, sőt ezekkel együtt „Hokotróját" (mint legelőszőr leirva volt), ugy „A' cholerások' opium-mali gyógyitassát" mind benyujtotta—, ezekért nem mondom 100 aranyat, hanem csak 2 váltó-garast is kapott volna. — Végül ugyane' számban *Guzmics* Izidor' Egyházi Tára' XIdik füzetenek birálata (igen malasztos és szerény birálata) kezdetik meg.

A' *Természet*' e' heti fölapjaiban előkelőleg népszerü és tanulságos czikkely: „Érzéki csalódások" 's a' „Leánysom"' folytatása. „Budapest' környeke" czim alatt ugyanitt vettük egy szintannyi elmével mint malitiával irt czikkelyke' elejet, mellynek folytatása azonban, hihetőleg az utóbbi tulajdon miatt, elmaradt. — A' szépliteraturai reszben ismet egy uj elbeszeles *Knaustól*: „Ablakismeretség" czimmel, levelekben, melly, mint Kunossnak minden illy nemü munkái, a' tiszta, izletes előadásnak, az elet- és világnézet' abrandosságának 's az erzés' szentségenek belyegző kinyomása. — A' „Literaturai világ" *Kovacsy* Benjaminnak egy sok tekintetben erdekes levelet közli Mailandból, melylyet e' hatal, ón erejeben 's lelkesedeseben talan igen is vakmerően bizakodott vandor müveszünk (a' pesti magyar szinhaz' egyik szep reményü dalszinesze) a' következő, igen bus joslatu szavakkal rekeszt:

„Mailandi kereszma' illatos hösében
Ő a' bus vándor, köny ragyog szemeiben,
's mélyen sohajtva a' piaczerre néz;
Nagy hangossággal ver szive kebletben,
Már csak *egy arany* van oldalszekében,
's vért izzadozva nyál érte a' kés.
Az esti szellő „meghalsz!" ezt sugalja,
Az éhbalálnak „jövel!" ezerszi hallja
A' csontivalóság szörnyu sikain." —

Az *Ismertető* gazdasági reszeben fő czikkelyek: „Miokra annak, hogy Ejszakamerika 1837 és 8 evekben kevesebb posztót, kazimirt 's egyeb gyapjukelneket vett Nemet- es Angolorszagból mint maskor?" „Szenakeszites" (különösen népszerü), es „A' robotrol" (ez utóbbi *Buchbell* Miklóstól). — Az összmüveszeti reszben kiválképen közhasznu czikkelyek: „Börkeszitesben haladas" (a' *eserzes*' *Lohgerberei*' theorianja, előmenetele es praxisa), es „Eczekeszites a' legujabb nézetek szerint."

A' *Heti Lapok* uj tárgyul a' „Gőz- és szállitókocsikról 's vasutakról" értekeznek, mihez rajz is járuland. A' mostani szammal közlött rajz (a' ődik számhoz tartozó) egy legujabb divatu iroszekrenyt ábrazol. — Végül a' „Hajózlatok' gyűjtemenye" irant jelenti a' kiadó, hogy azt azert nem indittatta meg mindeddig, mivel rajzai *Lehnert* Samuel' vesije alol nem ugy kerültek ki, mint azok' jelessege 's e' lapok' czelja es becsülete kivanna. E' szerint a' kiadó ujra fogja rajzait metszetni; miben ketszeresül tisztelni fogja a' publicum azon „valódiságot" (solditas) es „hazafisagot," mellyeket mi e' lapokról, midőn rólok legelőszőr szólánk, hirdettünk.

A' *Rajzolatokban Munkácsy* ur Tündér Honaját kezdi közleni; valóban a' legjobb mód felelni mindazoknak, kik e' darabban szinte *semmi* jót nem akartak látni 's megismerni. Az e' heten közlött első felvonást legalább, ugy hisszük, senki sem fogta többszörös *éles kacsay* nelkül olvasni, 's mi azt kérdjük, valljon nem *érdem* e ez, valljon nem *allgan* e, mellynek elemeit a' munkaban es iróban kimutatni es meltányolni minden egyenes es dologhoz értő mübirónak, ki e' darabról szól, kötelessége? Mert nem elég csak azt mondani, hogy „hiszen vannak elmes ötletek is a' darabban", vagy „hiszen mondtuk, hogy az első felvonás mulatsagos" 's t. eff., hanem *Munkácsy' elmeszeget* kell szettogalni es belyegezni, 's kimutatni különösen azt, mi e' darabot es szemelyeit *sajatlag mulatsagossakká* teszi. — Utóbb kivonat közöltetik *Szabó* David' orvos doctori ertekezeseből: „A' mádi borról."

A' *Regelőben* nyajas es igen olvashato forditások „Egy gascognei' regge ije" es „A' negy szám", amaz *Rajtóktól*, ez *Klestinszky* Laszlótól közölve. — A' *Honmüvesz* jatekszini tudósitasai Pestről (*Szakacsy* ur es *Erdősne* assz. vendegek), Szegedről es Ungvárról, mint mindig, érdekesek; csupan azt kell fájlalnunk, hogy pesti, különben igen derek referense (*J.*) az athenaeistak' *kimeletlen* modorjat követi. Az Istenert, hova leszünk, ha criticainknak, mellyek hiszen szigorúk és igazsagosak legyenek, fatyolt es szeliditő árnyeklatokat nem adunk, 's bennök gyenge bár, de jó igyekezétü 's epen nem tehetségtelen müveszeinket, a' helyett hogy őket szeliden oktatnók, minden heten egy párszor pelengerre tesszük ki? Nem azt mondom én, hogy szinbirálataink, mint a' nemetekéi többnyire, hazug hizelkedesek legyenek, hanem elmes, *urbanus tanuit* akarok, melly a' legkeményebbb igazságot is bántas nelkül mondja ki 's annak haszonra forditatasat *epen ez altal* legbiztosabban eszközli. 's illenek figyelemmel lenni arra is, hogy a' publicumban egy megtantorithatlan *meltányosani* erzet van, mellyet az illyes dulakodások bizonyosan csak serthetnek.

A' *Társalkodásban* emlitést érdemlő forditas „Aegyptus hajdan es most" a' Foreign Quarterly Review utan, melly forras azonban elég ügyetlenül van idézve („Foreign. — Quarterly-Rev." A' Foreign-t t. i. irónak vagy kiadónak vélte a' jámbor forditó).

A' *Hasznos Mulatságban* „Ő es uj kor' müveltsege" *Szapary* Belától megolvasatatlat erdemel.

A' *Nemzeti Társalkodban* „A' gyalui harcz es II. Rákóczy fejedelem' halála", *Szalárdi* János' († 1666) kéziratban levő siralmas magyar krónikájából *Erdövideky* által közölve, egy azon nemzeti érdekü czikkelyek közül, melylyek ezen szerény de iparkodó folyóiratnak már eddig is maradandó becset szereztek.

A' *Vasárnapi Ujságban* „Hayti' lakosai" es „Mikent kell a' lábat nedvességtől 's a' csizmát elrongyolastól megóvni" érdekes czikkelyek. Csak az idegen szókkal jöme már egyszer tisztába ez a' hirlap! A' 366dik hasabon egy jegyzesben ezt olvassuk: „Mestizeknek vagy metiszeknek neveztetnek azon szülöttek, kik kaukázusi raczából való atyától 's amerikai anyától vették származásukat." Ez a' „racza" annyi mint faj = race!

A' br. *Mulattató Kölcsey*' Parainesiset közli az Athenaeumból. Ime a' multkor igért kisded mulatvány *Benedek* Aron' az előbbi számokban közlött meseiből (czime e' mesének: A' magyar ujságiró es angoly utazó):

„E' kérdésre egy angoly utazónak,
Szerkesztő ur, kérem, mondja meg, mi ujság?
Felelete vala az ujságirónak:
Az, hogy ez nem Angoly-, hanem Erdélyország,
Hol az ujságlapok már ugy elébeztek,
Hogy sirjok' szélére közel is érkeztek;
Hol az ujságszájtó kesztelen' csikorog,
Hirlap 's *Mulattató* kevés házban forog,
'S hol az ujságiró, ha sem arra nézt 's kapál,
Ebkoppot reggeliz 's szenkiél vacsorál.
Ha hiven szeretjük, nyelvünket 's honyankat,
Székelyek, pártoljuk szomszéd *Hirlapunkat*;
Im csak most születék 's a' már sirjába készül! (?)
Ki tudja, a' jövő illyest is műkor szál 'stb."

CSATÓ PÁL.